

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасному світі, де технології стрімко розвиваються, особлива роль відводиться викладачу в контексті підготовки фахівців фінансової сфери. Штучний інтелект (ШІ) радикально змінює фінансові процеси – від управління ризиками до прогнозування й прийняття рішень на основі великих даних. Ці технологічні інновації створюють нові виклики для освітніх програм, зокрема для викладачів, які мають не тільки досконало володіти традиційними знаннями з фінансів, а й бути готовими адекватно реагувати на нові виклики та ефективно використовувати нові можливості, що виникають разом з розвитком ШІ.

Штучний інтелект та інші інноваційні технології змінюють не лише фінансові процеси, а й саму природу освіти. Умови, за яких фахівці у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку мають працювати в майбутньому, потребують нових знань та навичок. Наразі необхідно враховувати, що майбутні фінансисти не лише повинні володіти основами фінансів, але й активно використовувати технології для розв'язання складних задач у фінансовій сфері, таких як оцінка ризиків, прогнозування та фінансове моделювання.

У зв'язку зі стрімким розвитком штучного інтелекту та автоматизації у фінансовій сфері викладачі стикаються з новими викликами, які потребують не лише високого професіоналізму у своїй галузі, але й активної участі у трансформаціях освітнього процесу. Технології, що змінюють природу фінансових послуг, висувають нові вимоги до професійних компетенцій викладачів, зокрема здатність адаптуватися до змін і відповідати сучасним запитам цифрового суспільства (рис. 1).

Адаптивність до змін. Викладач повинен оперативно реагувати на нові технологічні тренди, особливо ті, що стосуються ШІ. Це передбачає постійне оновлення своїх знань про алгоритми машинного навчання, нейронні мережі та інші технології, які активно

використовуються у фінансах. Необхідно, щоб вони могли адаптувати програми та матеріали під нові вимоги ринку праці.

Рисунок 1 – Основні професійні компетенції викладача у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку в умовах розвитку штучного інтелекту

Джерело: сформовано автором на основі аналізу даних [1, 2, 3]

Цифрова компетентність. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки визначає необхідність цифровізації вищої освіти та формування цифрової компетентності [4]. Здатність розуміти та використовувати новітні технології є важливою професійною якістю викладача. У світі фінансів ШІ активно застосовується для створення моделей прогнозування, управління активами, а також для автоматизації багатьох процесів. Викладач має не тільки знати, як працюють алгоритми ШІ, але й бути здатним пояснити їхню практичну цінність і обмеження [1].

Інноваційний підхід до навчання. Оскільки технології змінюють не лише процеси в бізнесі, а й способи навчання, викладач повинен бути готовий до впровадження нових методик. ШІ може бути

використано для персоналізації навчальних траєкторій, адаптивного навчання та автоматизації перевірки знань. Викладач має використовувати ці технології для створення індивідуальних підходів до навчання, що дозволяють здобувачам вищої освіти рухатися в рамках їхніх інтересів і можливостей.

Критичне мислення та етика у використанні ІІІ. Однією з ключових компетенцій викладача в умовах розвитку ІІІ є здатність розвивати у здобувачів вищої освіти критичне мислення. Штучний інтелект може надавати великі обсяги даних, але це не означає, що ці дані завжди є коректними або етичними. Викладач повинен навчити здобувачів оцінювати інформацію, яку надає ІІІ, і допомогти їм усвідомити етичні аспекти використання технологій у фінансовій сфері. Важливим є розуміння здобувачами вищої освіти обмежень ІІІ та необхідності людського втручання в ухвалення рішень.

Міждисциплінарний підхід. В умовах розвитку ІІІ викладач повинен використовувати міждисциплінарний підхід у навчанні. Викладач має поєднувати знання з фінансів, програмування, статистики та етики, щоб забезпечити цілісний підхід до підготовки здобувачів у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Особлива увага приділяється навчанню роботи з даними, які є основою для застосування ІІІ.

Лідерство та наставництво. Викладач стає не лише джерелом знань, але й наставником, який допомагає здобувачам розвивати навички самостійного освоєння нових технологій. ІІІ швидко еволюціонує, тому викладач повинен мотивувати здобувачів до постійного професійного розвитку в умовах цифрової трансформації.

Отже, штучний інтелект змінює фінансову сферу та освіту, вимагаючи від викладачів нових підходів до підготовки фахівців. Успішна інтеграція технологій ІІІ в навчальний процес залежить від адаптивності, цифрової компетентності, інноваційності та міждисциплінарності викладачів. Ключовим завданням є формування у здобувачів критичного мислення, навичок роботи з даними та розуміння етичних аспектів використання ІІІ. Безперервне вдосконалення викладачів забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування, готових до викликів цифрової трансформації.

Література:

1. Браславська О., Озерова Л. Формування цифрової компетентності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 1(25). С. 126–135. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.1.2022.258486>

2. Власенко В. О., Ігнатюк О. А. Професійно важливі якості викладача вищої школи в епоху штучного інтелекту: нові виклики та шляхи розвитку. *Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів : матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 23–24 травня 2024 р. / заг. ред. О. Г. Романовський; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т»*. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. С. 156–158. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/81615>

3. Сторонська О., Воробель М. Професійна компетентність педагога в умовах цифровізації освіти. *Молодь і ринок*. № 10(218). 2023. С. 72–76.

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>